

Силабус навчальної дисципліни

«Філософія економіки»

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 5 / 150 год.

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль: диференційований залік

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття

Назва курсу	Філософія економіки
Викладачі	Синяков Сергій Васильович
Контактний тел.	095 8838186
E-mail:	sinjakovsv@gmail.com
Електронна версія курсу	
Консультації	Очні консультації: к-сть годин і розклад присутності на кафедрі

1. Коротка анотація курсу

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів та магістрантів нового економічного світогляду, сучасного економічного мислення і фахових компетенцій на основі поглибленого вивчення та творчого осмислення актуальних проблем сучасної економічної теорії та економічної політики, а також комплексного розуміння тенденцій трансформації сучасної господарської системи.

Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1.1. Успішне опанування курсів: «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економічна політика».

1.2. Знання теоретичних основ: організації ринкових відносин та господарської діяльності; принципів функціонування економічних систем; змісту та завдань державного регулювання економіки; принципів формування та реалізації економічної політики; інструментарію монетарного та фіскального регулювання економіки.

Навчальна дисципліна «Філософія економіки» присвячена всебічному дослідженню складних і динамічних процесів, що відбуваються в сучасній економічній науці та господарській практиці, суперечностей та провідних тенденцій розвитку економічної теорії, природи та механізмів реалізації економічної політики з урахуванням новітніх тенденцій трансформації національних економічних систем та перспектив їх розвитку в глобальному світогосподарському просторі. В рамках дисципліни аналізуються такі напрями неортодоксальної економічної думки як філософія економіки, економічна синергетика, інституціоналізм, еволюційна економіка, економічна соціологія, економічна антропологія, інформаційна економіка, нова політична економія, економічна глобалістика.

Завдання: формування у студентів *інтегральної компетентності* - здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у

процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог; формування *загальної компетентності* - ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; ЗК5. Здатність працювати в команді; формування *спеціальної компетентності* - СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень; СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень; СК10**. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем; СК 13**. Здатність самостійно здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології у сфері економіки.

2. Формат курсу – очний та змішаний.

4. Обсяг курсу для денної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	26 год.
семінарські заняття	24 год.
самостійна робота	97 год.
ікр	3 год.

5. Технічне й програмне забезпечення/обладнання. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

6. Політика курсу – здобувачі вищої освіти здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинні дотримуватися академічної доброчесності відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Державному податковому університеті», «Положення про академічну доброчесність в Державному податковому університеті», Кодексу академічної доброчесності Державного податкового університету».

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

7. Схема дисципліни

Години: Лекц. Сем. Практ. Сам ост.	Тема, план	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Вага оцінки (к-сть балів)
<i>Модуль 1. Теоретико-методологічні основи філософії економіки</i>				
2/2 7/11	Тема 1. Предметне поле та методологічні засади сучасної філософії економіки План лекційного заняття 1. Історія розвитку та становлення економічної теорії та філософії економіки 2. Суть, підходи, цілі філософії економіки	Лекція Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання	Знання категоріального апарату і концептуального каркасу економічної антропології, економічної аксіології, економіки знань та інформаційної економіки, а також актуальних проблем теорії і практики регулювання економіки, їх сучасної інтерпретації меж і напрямів інтер прикладного застосування.	2 б.
2/- 2/- 7/13	Тема 2. Проблеми метафізичного осмислення економічних явищ та процесів План лекційного заняття: 1. Специфіка економічного пізнання 2. Форми та методи дослідження економічних явищ 3. Соціальна та культурна обумовленість економічного пізнання	Лекція Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання	Знання принципів метафізичного осмислення економічного буття, особливостей нової моделі розвитку держави в сучасній ринковій економіці, а також ролі та функцій держави в умовах посилення волатильності та системної нестійкості економіки.	2 б.
2/- 2/- 4/- 8/11 2/2	Тема 3. Економічний час та економічний простір в системі сучасного теоретичного знання План лекційного заняття: 1. Соціальний простір і час, їх специфіка 2. Застосування понять економічний простір і час в соціально-економічних дослідженнях	Лекція-диспут Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання	Вміння здійснювати вибір, обґрунтування, планування та управління реалізацією заходів у сфері державного регулювання економіки, а також належним чином інтерпретувати та аналізувати інформацію у процесі розробки економічної політики.	2 б.
2/- 2/2 2/- 8/11	Тема 4. Актуальні питання новітніх політико-економічних досліджень План лекційного заняття: 1. Поведінкова економіка поведінкові фінанси 2. Поведінкові фінанси	Лекція-диспут Семінарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання	Вміння розв'язувати нестандартні задачі в вибір, обґрунтування, планування та управління реалізацією заходів у сфері державного регулювання економіки, а також належним чином інтерпретувати та аналізувати інформацію у процесі розробки економічної політики.	2 б.

2/2 2/- 8/11	Тема 5. Роль і функції держави в умовах посилення системної нестійкості економіки План лекційного заняття: 1. Економічні сили вільного ринку та їх вплив на повсякденне життя 2. Проблеми державного регулювання економіки	Лекція-диспут Семинарське заняття: кейси, розв'язання ситуаційних завдань	Вміє розв'язувати нестандартні задачі в рамках управління економічними процесами на макро- та мікроекономічному рівнях, а також застосовувати нестандартні підходи у вирішенні завдань планування та управління господарською діяльністю	2 б.
2/- 8/11	Тема 6. Актуальні проблеми теорії та практики фінансового регулювання економіки План практичного заняття: 1. Центральні банки, кредитні бульбашки та помилки ефективного ринку 2. Можливості прогнозування на фінансових ринках 3. Проаналізувати книгу Дж.Купера «Природа фінансових криз»	Лекція та семинарське заняття: кейси, розв'язання ситуаційних завдань	Комплексна та зрозуміла передача змісту, основних принципів, концепцій та інструментів економічної політики усними та письмовими засобами.	2 б.
2/- 2/- 8/11	Тема 7. Концептуальні засади сучасної монетарної політики План семинарського заняття: 1. Гроші, банки і центральні банки 2. Стабільні та нестабільні ринки	Семинарське заняття: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, а також обґрунтовувати відповідні положення і висновки у процесі дискусії, написання аналітичних звітів та загального управління господарською діяльністю на мікро- та мікроекономічному рівнях.	2 б.
2/- 8/10	Тема 8. Глобальні проблеми економічного розвитку та реалізації соціальної політики План практичного заняття: 1. Еволюція сучасної грошової системи 2. Необхідність радикальної зміни стратегії центральних банків	Лекція та семинарське заняття: кейси, розв'язання ситуаційних завдань	Здатність до подальшого навчання і підвищення кваліфікації з високим рівнем автономності через професійну діяльність у процесі опанування сучасних неортодоксальних економічних теорій та реалізації заходів у галузі економічної політики.	2 б.

2/- 2/- 8/11	Тема 9. Концептуалізація мегатрендів економічного розвитку в контексті глобальних викликів сучасності План семінарського заняття: 1. Модель економічної поведінки 2. Проведення економічних експериментів 3. Функціонування ринків за умовами регіоналізації	Семінарське заняття: кейси, розв'язання ситуаційних завдань	Здатність нести відповідальність за прийняття рішень чи формування стратегій у галузі макроекономічної політики в умовах невизначеності, а також за професійний розвиток груп осіб під час планування і реалізації економічних проектів.	2 б.
4/2 8/10	Тема 10. Економіка знань та інформаційна економіка План практичного заняття: 1. Формування нової парадигми економічної теорії 2. Економіка знань як напрям та фактор управління 3. Інформаційна економіка як засіб дослідження економіки та інформаційних технологій	Семінарське заняття: кейси, розв'язання ситуаційних завдань	Комплексна та зрозуміла передача змісту, основних принципів, концепцій та інструментів економічної політики усними та письмовими засобами.	2 б.

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.
1	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неточності та незначні помилки.
0,5	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	Послідовність, логічність написання роботи, що супроводжена наочним матеріалом та, відповідно, її захистом, виокремленням основних наукових положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
4	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, проте у роботі відсутній зв'язок результатів практичної діяльності із науковими засадами, що обґрунтовують природу психотерапевтичної проблеми
3	Достатній рівень представленої роботи, її теоретичний аналіз, підготовлена презентація, що розкриває основні положення, проте здобувач не захистив представлений матеріал
2	Послідовність, логічність написання дослідження наявна, проте результати не мають візуального супроводу у вигляді презентації
1	Робота представлена, захищена усно, проте відсутні її захист і презентація
0,5	Робота здана, не захищена, презентація відсутня
0	Робота відсутня

Шкала оцінювання роботи самостійної роботи здобувачів вищої освіти

К-сть балів	Критерії оцінювання
1	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей
0,5	Здобувач вищої освіти розкриває сутність теоретичних питань, усвідомлює алгоритм практичних завдань, використовуючи при відповідну термінологію
0,25	Здобувач поверхово викладає навчальний матеріал, недостатньо чітко розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускає при цьому суттєві помилки
0	Робота відсутня

Шкала оцінювання контрольних робіт

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час написання контрольних робіт із посиланням на актуальні літературні джерела, володіючи термінологічним словником із навчальної дисципліни
4	Здобувач вищої освіти володіє теоретичними засадами досліджуваної теми, проте не здатний пов'язати теорію із практикою, спостерігається недостатнє усвідомлення термінологічного апарату навчальної дисципліни
3	Здобувач вищої освіти в неповному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його у письмових відповідях, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
1-2	Здобувач вищої освіти має суттєві ускладнення під час письмового викладу матеріалу, не розуміє змісту теоретичних питань, не готовий дати відповідь на практичні завдання
0	Робота відсутня

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 5-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	залік
45-50	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
40-44	B	дуже добре	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
35-39	C	добре			
30-34	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно	
25-29	E	достатньо			
17-24	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-16	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

9. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	Зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок.			
60-69	D	задовiльно	Здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих.	середнiй (репродуктивний)	задовiльно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi.			
35-49	FX	незадовiльно з можливистю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу.	низький (рецептивно-продуктивний)	незадовiльно	Не зараховано
0-34	F	Незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням залiкового кредиту	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв.			

10. Полiтика оцiнювання

Полiтика щодо дедлайнiв та перескладання: Завдання, якi виконуються iз порушенням термiнiв без поважних причин, оцiнюються на нижчу оцiнку. Перескладання модулiв вiдбувається iз дозволу дирекцiї Факультету за наявностi поважних причин.

Полiтика щодо академiчної доброчесностi: Списування пiд час контрольних робiт та екзаменiв забороненi (в т.ч. iз використанням мобiльних девайсiв). Мобiльнi пристрої дозволяється використовувати лише пiд час онлайн тестування.

Полiтика щодо вiдвiдування: Вiдвiдування занять є обов'язковим компонентом

оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / диференційований залік – 50/50%
Семінарські заняття	<p>На семінарських і практичних заняттях кожен здобувач вищої освіти з кожної теми виконує індивідуальні завдання. Рівень знань оцінюється: «відмінно» – коли здобувач вищої освіти дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, вирішення задач та вправи є правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «добре» – коли здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «задовільно» – коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність; «незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).</p>
Вимоги до самостійної роботи	<p>За кожною темою курсу виконується самостійна робота, що передбачає систематизацію та узагальнення вивченого матеріалу за допомогою побудови моделей-схем та використання графічного, табличного методів. Самостійна робота повинна бути виконана самостійно, плагіат заборонений. Оцінюється якість та оригінальність наведених схем, моделей тощо. Самостійна робота повинна бути надіслана у впродовж 5 днів після семінарського заняття, на якому була розглянута відповідна тема курсу. Самостійна робота може бути максимально оцінено в 1 бал за кожен тему.</p>
Умови підсумкового контролю	<p>Підсумкова (загальна) оцінка з курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних здобувачем вищої освіти за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).</p>

Література

Основна

1. Базилевич В.Д. В.В. Ільїн. Метафізика економіки. К.: Знання, 2007. 718 с.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку. К.: Знання, 2008. 687 с.
3. Базилевич В.Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії : навч. Посіб. К.: Знання, 2006. 263 с.
4. Гальчинский А. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань. К.: Либідь, 2013. 472 с.
5. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Ін-т екон. та прогнозів. НАН України. К., 2009. 864 с.
6. Гражевська Н.І. Економічні системи епохи глобальних змін : монографія. К.: Знання, 2008. 431 с.
7. Маслов А.О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення. К.: Аграр. Медіа Груп, 2012. 432 с.
8. Норт, Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. К.: Основи, 2000. 198 с.
9. Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (друга редакція). Введено в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року Київ: 2022. URL: https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf

Допоміжна:

10. Гайдай Т.В. Парадигма інституціоналізму: методологічний контекст: монографія. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 296 с.
11. Вернадський. Витоки. Творча спадщина у контексті історії економічної думки в Україні : монографія. К.: Знання, 2009. 862 с.
12. Слуцький Є. Визнання. Творча спадщина з погляду сучасності: монографія. К.: Знання, 2007. 919 с.
13. Історія економічних учень: хрестоматія : навч. посіб. / уклад.: В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2011. 1198 с.
14. М. Бунге: сучасний дискурс: монографія. К.: Знання, 2005. 494 с.
15. Радіонова І.Ф. Макроекономіка та економічна політики. К.: Таксон, 1996. 240 с.
16. С. Булгаков. Розмисли. Творча спадщина у контексті ХХІ століття : монографія / За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2006. 903 с.
17. Осецький В.Л. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики : монографія. К : ІАЕ УААН, 2003. 412 с.
18. Синяков С.В. (у спіавт.) Філософія економіки як своєрідне знання // Humanities studies. Вип. №9 (86). Запоріжжя, 2021. С. 18-25.
19. Синяков С.В. Постметафізика в складі соціально-гуманітарного знання // Вісник Національного авіаційного університету. Вип. № 2 (38). К.: НАУ, 2023. С.13 – 18.
20. Синяков С.В. Активність свідомості в здійсненні економічних процесів // Вісник Національного авіаційного університету. Вип. №1 (37). К.: НАУ, 2023. С.10 – 16.
21. Чухно А.А. Економічна теорія: монографія. У 2-х т. К.: Академія фінансового управління, 2010.

22. Філософія економіки. Навч. посібник / Відп. ред. С.В.Синяков. К.: «Альтерпрес», 2002. 384 с.
23. Фондовий ринок: підручник: у 2-х кн. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д.Базилевича. К.: Знання, 2015, 2016.

Міжнародні видання:

1. Oxford handbook of Philosophy of economics edited by Harold Kincaid and Don Ross. New York: Oxford university Press, 2009;
2. Hands D.W. Without The Rules: economic methodolodgy and contemporary science theory/ Cambridge etc., Cambridge University Press, 2001